

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2018 m. rugsėjo 13 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė – Sienos, prieglobstis ir imigracija – Pabėgėlio statusas ar papildomos apsaugos statusas – Direktyva 2011/95/ES – 17 straipsnis – Papildomą apsaugą galinčio gauti asmens statuso nesuteikimas – Pagrindai – Nuteisimas už sunkų nusikaltimą – Sunkumo apibrėžimas remiantis pagal nacionalinės teisės aktus skirtina bausme – Leistinumas – Būtinybė vertinti atskirai“

Byloje C-369/17

dėl *Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság* (Sostinės administracinis ir darbo teismas, Vengrija) 2017 m. gegužės 29 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2017 m. birželio 16 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Shajin Ahmed

prieš

Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas M. Ilešič, teisėjai A. Rosas (pranešėjas), C. Toader, A. Prechal ir E. Jarašiūnas,

generalinis advokatas P. Mengozzi,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- Shajin Ahmed, atstovaujamo *ügyvéd* G. Győző,
- Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos M. Z. Fehér, G. Koós ir M. M. Tátrai,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek, J. Vlácil ir A. Brabcová,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos E. Armoët, E. de Moustier ir D. Colas,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. H. S. Gijzen ir M. K. Bulterman,

* Proceso kalba: vengrų.

– Europos Komisijos, atstovaujamos A. Tokár ir M. Condou-Durande,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

- 1 Šiuo prašymu priimti prejudicinį sprendimą prašoma išaiškinti 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų (OL L 337, 2011, p. 9) 17 straipsnio 1 dalies b punktą.
- 2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant Afganistano piliečio Shajin Ahmed ir *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal* (Imigracijos ir prieglobsčio tarnyba, Vengrija) (ankstesnis pavadinimas – *Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal*, Imigracijos ir pilietybės reikalų tarnyba, Vengrija) (toliau – tarnyba) ginčą dėl šios tarnybos atmesto S. Ahmed tarptautinės apsaugos prašymo.

Teisinis pagrindas

Tarptautinė teisė

- 3 1951 m. liepos 28 d. Ženevoje pasirašyta Konvencija dėl pabėgėlių statuso (Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys, 189 t., p. 150, 1954 m., Nr. 2545) įsigaliojo 1954 m. balandžio 22 d. Ji buvo papildyta ir iš dalies pakeista 1967 m. sausio 31 d. Niujorke priimtu Protokolu dėl pabėgėlių statuso, kuris įsigaliojo 1967 m. spalio 4 d. (toliau – Ženevos konvencija).
- 4 Šios konvencijos 1 straipsnio A skirsnyje apibrėžus sąvoką „pabėgėlis“, F skirsnyje nustatyta:
„Šios konvencijos nuostatos netaikomos visiems tiems asmenims, dėl kurių yra rimtų [pagrįstų] priežasčių manyti, kad jie:
a) padarė nusikaltimą taikai, karo nusikaltimą arba nusikalto žmonijai, kaip nurodyta tarptautiniuose dokumentuose, parengtuose tam, kad būtų imamasi priemonių prieš tokius nusikaltimus;
b) padarė sunkų nepolitinį nusikaltimą už juos priglobusios šalies ribų tada, kai dar nebuvo įsileisti į šią šalį kaip pabėgėliai;
c) kaltinami veika, prieštaraujancia [Jungtinių Tautų] Organizacijos tikslams ir principams.“

Sąjungos teisė

- 5 SESV 78 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. [Europos] Sąjunga kuria bendrą prieglobsčio, papildomos apsaugos ir laikinos apsaugos politiką trečiosios šalies piliečiams, kuriems reikia tarptautinės apsaugos, siekdama siūlyti atitinkamą statusą ir užtikrinti, kad nebūtų pažeistas negražinimo principas. Ši politika privalo neprieštarauti [Ženevos konvencijai] bei kitoms atitinkamoms sutartims.

2. Taikant 1 dalį, Europos Parlamentas ir Taryba, sprendami pagal įprastą teisėkūros procedūrą, patvirtina bendros Europos prieglobsčio sistemos priemonės, kurias sudaro:

- a) visoje Sąjungoje galiojantis vienodas prieglobsčio statusas trečiųjų šalių piliečiams;
- b) vienodas papildomos apsaugos statusas trečiųjų šalių piliečiams, kuriems, negavus Europos prieglobsčio, reikia tarptautinės apsaugos;

<...>

6 Direktyva 2011/95, priimta remiantis SESV 78 straipsnio 2 dalies a ir b punktais, panaikino 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyvą 2004/83/EB dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtiniausių standartų (OL L 304, 2004, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 7 t., p. 96).

7 Direktyvos 2011/95 3, 4, 8, 9, 12, 23, 24, 33 ir 39 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„3) 1999 m. spalio 15 ir 16 d. savo specialiame posėdyje Tampereje Europos Vadovų Taryba susitarė įkurti bendrą Europos prieglobsčio sistemą, grindžiamą visišku ir visa apimančiu <...> Ženevos konvencijos <...> taikymu <...>;

(4) Ženevos konvencija <...> yra tarptautinio teisinio pabėgėlių apsaugos režimo kertinis akmuo;

<...>

(8) 2008 m. spalio 15 ir 16 d. priimtame Europos imigracijos ir prieglobsčio pakte Europos Vadovų Taryba pažymėjo, kad tarp valstybių narių tebėra didelių skirtumų, susijusių su apsaugos suteikimu ir tokios apsaugos formomis, ir paragino imtis naujų iniciatyvų, siekiant užbaigti bendros Europos prieglobsčio sistemos kūrimą, kaip numatyta [2004 m. lapkričio 4 d. Europos Tarybos priimtoje Hagos programoje, nustatančioje tikslus, kurie turi būti įgyvendinti laisvės, saugumo ir teisingumo srityse 2005–2010 m.], ir taip pasiekti, kad būtų teikiama aukštesnio lygio apsauga;

(9) [2010 m. priimtoje] Stokholmo programoje Europos Vadovų Taryba pakartojo išipareigojimą ne vėliau kaip 2012 m. sukurti bendrą apsaugos ir solidarumo erdvę, grindžiamą bendra prieglobsčio suteikimo procedūra ir asmenų, kuriems suteikta tarptautinė apsauga, vienodu statusu laikantis [SESV] 78 straipsnyje nustatytos tvarkos;

(12) pagrindinis šios direktyvos tikslas – užtikrinti, kad valstybės narės taikytų bendrus asmenų, kuriems tikrai reikia tarptautinės apsaugos, identifikavimo kriterijus, ir užtikrinti, kad tiems asmenims visose valstybėse narėse būtų suteiktos būtiniausios lengvatės;

<...>

(23) turėtų būti nustatyti pabėgėlio statuso apibrėžimo [apibrėžties] ir pobūdžio reikalavimai, kad valstybių narių kompetentingos institucijos galėtų jais vadovautis taikydamos Ženevos konvenciją;

(24) būtina nustatyti bendrus prieglobsčio prašytojų pripažinimo pabėgėliais pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnį kriterijus;

<...>

(33) taip pat turėtų būti nustatyti papildomos apsaugos statuso apibrėžties ir pobūdžio reikalavimai. Papildoma apsauga turėtų būti pagalbinė Ženevos konvencijoje numatytos pabėgėlių apsaugos atžvilgiu;

<...>

(39) atsakant į Stokholmo programos raginimą nustatyti vienodą statusą pabėgėliams ar papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir, išskyrus būtinas ir objektyviai pagrįstas nukrypti leidžiančias nuostatas, papildomos apsaugos statuso gavėjams turėtų būti suteiktos tos pačios teisės ir lengvatos, kuriomis pagal šią direktyvą naudojasi pabėgėliai, ir taikomos tos pačios sąlygos atitikti reikalavimus.“

8 Šios direktyvos 2 straipsnyje nustatyta:

„Šioje direktyvoje vartojamų terminų apibrėžtys:

a) tarptautinė apsauga – pabėgėlio statusas ir papildomos apsaugos statusas, kaip apibrėžta e ir g punktuose;

<...>

f) papildomą apsaugą galintis gauti asmuo – trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės, kuris negali būti laikomas pabėgėliu, tačiau apie kurį pagrįstai galima manyti, kad jei jis būtų grąžintas į savo kilmės šalį arba – asmens be pilietybės atveju – į šalį, kurioje yra jo ankstesnė įprastinė gyvenamoji vieta, jam kiltų realus pavojus patirti 15 straipsnyje apibrėžtą didelę žalą, kuriam netaikomos 17 straipsnio 1 bei 2 dalys ir kuris negali arba dėl tokio pavojaus nepageidauja naudotis tos šalies apsauga;

g) papildomos apsaugos statusas – valstybės narės pripažinimas, kad trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės yra papildomą apsaugą galintis gauti asmuo;

<...>“

9 Minėtos direktyvos III skyriuje „Pabėgėlio statuso reikalavimai“ įtvirtinto 12 straipsnio „Pabėgėlio statuso nesuteikimas“ 2 ir 3 dalyse nustatyta:

„2. Trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės pabėgėlio statusas nesuteikiamas, jei yra rimtų [pagrįstų] priežasčių manyti, kad:

a) jis padarė nusikaltimą taikai, karo nusikaltimą arba nusikaltimą žmoniškumui, kaip apibrėžta tarptautiniuose dokumentuose, į kuriuos įtrauktos nuostatos dėl tokių nusikaltimų;

b) jis padarė sunkų nepolitinį nusikaltimą ne prieglobsčio šalyje prieš pripažįstant jį pabėgėliu, t. y. prieš išduodant leidimą gyventi, grindžiamą pabėgėlio statuso suteikimu; sunkiais nepolitiniais nusikaltimais gali būti laikomi ypač žiaurūs veiksmai, net jei jie įvykdyti tariamai politiniu tikslu;

c) jis yra pripažintas kaltu dėl Jungtinių Tautų tikslams ir principams prieštaraujančių veiksmų, nurodytų [1945 m. birželio 26 d. San Franciske pasirašytos] Jungtinių Tautų Chartijos preambulėje ir 1 bei 2 straipsniuose.

3. 2 dalis taikoma asmenims, kurie kursto ar kitaip dalyvauja vykdant joje nurodytus nusikaltimus ar veiksmus.“

- 10 Tos pačios direktyvos tame pačiame IV skyriuje esančio 14 straipsnio „Pabėgėlio statuso panaikinimas, galiojimo nutraukimas ar atsisakymas pratęsti jo galiojimą“ 4 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės gali panaikinti statusą, kurį pabėgėliui suteikė [v]yriausybė, administracinė, teisminė arba pusiau teisminė institucija, arba nutraukti ar atsisakyti pratęsti jo galiojimą, kai:

- a) yra rimtų [pagrįstų] priežasčių laikyti jį keliančiu pavojų valstybės narės, kurioje jis yra, saugumui;
 - b) jis yra galutiniu teismo sprendimu nuteistas už itin sunkų nusikaltimą ir kelia pavojų tos valstybės narės visuomenei.“
- 11 Direktyvos 2011/95 V skyriuje „Reikalavimai, taikomi priskyrimui prie papildomą apsaugą galinčių gauti asmenų“ įtvirtintas 17 straipsnis „Papildomą apsaugą galinčio gauti asmens statuso nesuteikimas“, kuriame nustatyta:

„1. Trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės nesuteikiamas papildomą apsaugą galinčio gauti asmens statusas, jei yra rimtų [pagrįstų] priežasčių manyti, kad:

- a) jis padarė nusikaltimą taikai, karo nusikaltimą arba nusikaltimą žmoniškumui, kaip apibrėžta tarptautiniuose dokumentuose, į kuriuos įtrauktos nuostatos dėl tokių nusikaltimų;
- b) jis padarė sunkų nusikaltimą;
- c) jis yra pripažintas kaltu dėl Jungtinių Tautų tikslams ir principams prieštaraujančių veiksmų, nurodytų Jungtinių Tautų Chartijos preambulėje ir 1 bei 2 straipsniuose;
- d) jis kelia pavojų valstybės narės, kurioje yra, visuomenei ar saugumui.

2. 1 dalis taikoma asmenims, kurie kursto ar kitaip dalyvauja vykdant joje nurodytus nusikaltimus ar veiksmus.

3. Valstybės narės gali nesuteikti papildomą apsaugą galinčio gauti asmens statuso trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės, jei jis iki atvykimo į atitinkamą valstybę narę įvykdė vieną ar daugiau nusikaltimų, kuriems netaikoma 1 dalis, kurie, jei būtų įvykdyti atitinkamoje valstybėje narėje, būtų baudžiami įkalinimu, ir jei jis išvyko iš savo kilmės šalies tik siekdamas išvengti sankcijų už tokius nusikaltimus.“

Vengrijos teisė

- 12 *Menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény* (2007 m. Įstatymas LXXX dėl teisės į prieglobstį, *Magyar Közlöny* 2007/83, toliau – Įstatymas dėl teisės į prieglobstį) 8 straipsnyje numatyta:

„1. Pabėgėliu negali būti laikomas užsienietis, kai yra viena iš Ženevos konvencijos 1 straipsnio D, E ar F skirsniuose nurodytų priežasčių nesuteikti pabėgėlio statuso.

2. „Sunki napolitiniu nusikaltimu“, kaip tai suprantama pagal Ženevos konvencijos 1 straipsnio F skirsnio b punktą, laikoma bet kokia veika, kai, atsižvelgiant į visas atitinkamas aplinkybes: nusikaltimo tikslą, motyvą, jo padarymo būdą, naudotas arba planuotas panaudoti priemones, kriminaliniai nusikaltimo aspektai yra svarbesni nei jo politiniai aspektai ir už jį pagal Vengrijos teisę baudžiama skiriant penkerių ar daugiau metų laisvės atėmimo bausmę.“

13 Šio įstatymo 11 straipsnio 3 dalyje nustatyta:

„Prieglobstį teikianti institucija panaikina suteiktą pabėgėlio statusą, jeigu pabėgėlis galutiniu teismo sprendimu nuteistas už nusikaltimą, už kurį pagal Vengrijos teisę baudžiama skiriant penkerių ar daugiau metų laisvės atėmimo bausmę.“

14 To paties įstatymo 15 straipsnyje, kuriame reglamentuojami papildomą apsaugą galinčio gauti asmens statuso nesuteikimo pagrindai, nustatyta:

„Papildoma apsauga užsieniečiui nesuteikiama:

- a) jeigu yra rimtų [pagrįstų] priežasčių manyti, kad:
 - aa) jis padarė nusikaltimą taikai, karo nusikaltimą arba nusikaltimą žmoniškumui, kaip apibrėžta tarptautiniuose dokumentuose;
 - ab) jis padarė nusikaltimą, už kurį pagal Vengrijos teisę baudžiama skiriant penkerių ar daugiau metų laisvės atėmimo bausmę;
 - ac) jis padarė nusikaltimų, kuriais pažeidžiami Jungtinių Tautų tikslai ir principai;
- b) jo buvimas Vengrijos teritorijoje kelia pavojų nacionaliniam saugumui.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

15 2000 m. spalio 13 d. Tarnybos sprendimu S. Ahmed buvo suteiktas pabėgėlio statusas, atsižvelgiant į persekiojimo pavojų, kurį jis patiria savo kilmės šalyje, nes jo tėvas buvo aukšto rango Najibullah režimo karininkas.

16 Vėliau Vengrijoje S. Ahmed buvo iškelta baudžiamoji byla, kurioje jis paprašė, kad apie jo padėtį būtų informuotas Afganistano Islamo Respublikos konsulas.

17 Kadangi iš prašymo suteikti apsaugą, kurį S. Ahmed savanoriškai adresavo savo kilmės šaliai, Tarnyba padarė išvadą, kad persekiojimo pavojus išnyko, ji *ex officio* inicijavo 2014 m. suteikto pabėgėlio statuso peržiūros procedūrą.

18 Galutiniu 2014 m. gegužės 21 d. nuosprendžiu *Fővárosi Ítéltábla* (Budapešto apygardos apeliacinis teismas, Vengrija) nuteisė S. Ahmed dvejų metų laisvės atėmimo bausme ir ketverių metų pilietinių teisių apribojimo bausme už pasikėsinimą nužudyti. 2014 m. liepos 14 d. nuosprendžiu *Budapest Környéki Törvényszék* (Budapešto aglomeracijos teismas, Vengrija) nuteisė jį ketverių metų laisvės atėmimo bausme ir trejų metų pilietinių teisių atėmimo bausme už pasikėsinimą apiplėšti.

19 2014 m. lapkričio 4 d. sprendimu Tarnyba, remdamasi Įstatymo dėl teisės į prieglobstį 11 straipsnio 3 dalimi, panaikino S. Ahmed pabėgėlio statusą.

20 2015 m. birželio 30 d. S. Ahmed pateikė naują prašymą suteikti jam pabėgėlio statusą ir papildomą apsaugą; Tarnyba šį prašymą atmetė 2015 m. gruodžio 9 d. sprendimu.

21 S. Ahmed apskundė šį sprendimą *Fővárosi Közigazgatási és Munkaiügyi Bíróság* (Sostinės administracinis ir darbo teismas, Vengrija). Šis teismas patenkino skundą ir nurodė Tarnybai pradėti naują administracinę procedūrą.

22 Vykstant naujai procedūrai Tarnyba 2016 m. spalio 10 d. sprendimu atmetė S. Ahmed prašymą suteikti jam pabėgėlio statusą ar papildomą apsaugą, nors ir konstatavo, jog egzistuoja kliūčių jį grąžinti. Tarnyba nusprendė, kad S. Ahmed negali būti suteikta papildoma apsauga, kadangi egzistavo papildomos apsaugos nesuteikimo pagrindas, kaip tai apibrėžta Įstatyme dėl teisės į prieglobstį, nes jis

padarė nusikaltimą, už kurį Vengrijos teisėje baudžiama skiriant penkerių ar daugiau metų laisvės atėmimo bausmę. Šiuo tikslu Tarnyba atsižvelgė į S. Ahmed nuteisimą šio sprendimo 18 punkte nurodytais nuosprendžiais.

- 23 S. Ahmed ši sprendimą apskundė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui – *Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság* (Sostinės administracinis ir darbo teismas, Vengrija), nes šiuo sprendimu Tarnyba atmetė jo prašymą suteikti jam papildomą apsaugą.
- 24 S. Ahmed manymu, nacionalinės teisės aktuose kaip šio statuso panaikinimo pagrindą įtvirtinant nusikaltimo, už kurį pagal Vengrijos teisę baudžiama skiriant penkerių metų laisvės atėmimo bausmę, padarymą, iš administracinių įstaigų, atsakingų už jų taikymą, ir teismų, įgaliotų kontroliuoti šių įstaigų sprendimų teisėtumą, atimama bet kokia vertinimo diskrecija. Jo teigimu, frazė „jis padarė sunkų nusikaltimą“, kaip nustatyta Direktyvos 2011/95 17 straipsnio, susijusio su minėto statuso nesuteikimo pagrindais, 1 dalies b punkte, apima pareigą įvertinti visas konkrečius atvejo aplinkybes.
- 25 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pagal Vengrijos teisės aktus tas pats kriterijus, t. y. tai, kad asmuo buvo nuteistas „už nusikaltimą, už kurį pagal Vengrijos teisę baudžiama skiriant penkerių ar daugiau metų laisvės atėmimo bausmę“, taikomas grindžiant tiek pabėgėlio statuso panaikinimą, kaip numatyta Įstatymo dėl teisės į prieglobstį 11 straipsnio 3 dalyje, tiek papildomos apsaugos nesuteikimą, kaip tai matyti iš šio įstatymo 15 straipsnio a punkto ab papunkčio. Kita vertus, Direktyvoje 2011/95 numatyti skirtingi kriterijai, kuriais remiantis panaikinamas pabėgėlio statusas arba nesuteikiama papildoma apsauga.
- 26 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad, kiek tai susiję su pabėgėlio statuso panaikinimu, Direktyvos 2011/95 14 straipsnio 4 dalies b punkte kaip kriterijus įtvirtintas suinteresuotojo asmens nuteisimas už „itin sunkų nusikaltimą“, kuris reiškia, kad nuteistas asmuo akivaizdžiai kelia pavojų atitinkamos valstybės narės visuomenei, o pagal šios direktyvos 17 straipsnio 1 dalies b punktą papildomos apsaugos nesuteikimas grindžiamas „sunkaus nusikaltimo“ padarymu, kuris reiškia, kad inkriminuojami veiksmai yra mažiau pavojingi nei tie, kurie nurodyti minėtos direktyvos 14 straipsnio 4 dalies b punkte.
- 27 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, Vengrijos teisėje nustatytas kriterijus, pagal kurį atsižvelgiama į skirtinos bausmės trukmę, neleidžia įvertinti faktiškai padaryto nusikaltimo sunkumo.
- 28 Iš tiesų, jeigu sąvoka „sunkus nusikaltimas“ būtų apibrėžiama atsižvelgiant vien į skirtiną bausmę, kiekvienas pažeidimas, už kurį pagal Vengrijos teisę gali būti baudžiama skiriant penkerių ir daugiau metų laisvės atėmimo bausmę, įskaitant pažeidimus, už kuriuos gali būti baudžiama skiriant maksimalią penkerių metų laisvės atėmimo bausmę, automatiškai būtų laikomas sunkiu. Be to, taikant tokį papildomos apsaugos nesuteikimo pagrindą, susietą su skirtina bausme, nebūtų galima atsižvelgti į galimą bausmės vykdymo sustabdymą.
- 29 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo manymu, aiškinant Direktyvos 2011/95 14 straipsnio 4 dalyje ir 17 straipsnio 1 dalyje vartojamas sąvokas, reikia išsamiai įvertinti visas konkrečius nagrinėjamo atvejo ir, kiek tai susiję su šia byla, teismo nuosprendžio aplinkybes.
- 30 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad reikia patikslinti Direktyvos 2011/95 17 straipsnio, susijusio su papildomą apsaugą galinčio gauti asmens statuso nesuteikimu, 1 dalies b punkto aiškinimą, atsižvelgiant, be kita ko, į Teisingumo Teismo pateiktą Direktyvos 2004/83 12 straipsnio, susijusio su pabėgėlio statuso nesuteikimu, 2 dalies b ir c punktų (dabar – Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 2 dalies b ir c punktai) išaiškinimą 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendime *B ir D* (C-57/09 ir C-101/09, EU:C:2010:661, 87 punktą), pagal kurį atitinkamos valstybės narės kompetentinga institucija šią nuostatą gali taikyti tik kai kuriu atveju įvertina jai

žinomas konkrečias faktines aplinkybes, kad nustatyti, ar yra pagrįstų priežasčių manyti, jog atitinkamo asmens, kuris atitinka kitus pabėgėlio statuso suteikimo kriterijus, veiksmai gali būti priskiriami vienam iš dviejų minėtoje nuostatoje nurodytų pabėgėlio statuso nesuteikimo atvejų.

- 31 Šiomis aplinkybėmis *Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság* (Sostinės administracinis ir darbo teismas, Vengrija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar iš [Direktyvos 2011/95] 17 straipsnio 1 dalies b punkte vartojamos frazės „padarė sunkų nusikaltimą“ išplaukia, kad atitinkamos valstybės narės teisės aktuose už konkretų nusikaltimą numatyta bausmė gali būti vienintelis kriterijus nustatant, ar asmuo, prašantis suteikti papildomą apsaugą, padarė nusikaltimą, dėl kurio teisė į tokią apsaugą jam gali būti nesuteikiama?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 32 Savo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2011/95 17 straipsnio 1 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad jis draudžia valstybės narės teisės aktus, pagal kuriuos papildomos apsaugos prašytojas laikomas „padar[iusiu] sunkų nusikaltimą“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, dėl to jis gali prarasti teisę pasinaudoti šia apsauga, remiantis vien už atitinkamą nusikaltimą pagal šios valstybės narės teisę skirtinos bausmės kriterijumi.
- 33 Šiuo klausimu pažymėtina, kad Direktyvos 2011/95 17 straipsnio 1 dalies b punkte nustatyta sąvoka „sunkus nusikaltimas“ nėra apibrėžta šioje direktyvoje; siekiant apibrėžti šios sąvokos prasmę ir taikymo sritį, joje taip pat nėra aiškios nuorodos į nacionalinę teisę.
- 34 Tas pats pasakytina apie Direktyvos 2011/95 14 straipsnio, susijusio su pabėgėlio statuso panaikinimu, 4 dalies b punkte vartojamą sąvoką „itin sunkus nusikaltimas“ ir šios direktyvos 12 straipsnio, susijusio su pabėgėlio statuso nesuteikimu, 2 dalies b punkte vartojamą sąvoką „sunkus nepolitinis nusikaltimas“.
- 35 Čekijos ir Vengrijos vyriausybių manymu, kadangi Sąjungos teisės aktų leidėjas neapibrėžė sąvokos „sunkus nusikaltimas“ tarptautinės apsaugos prašymų teikimo kontekste, valstybėms narėms palikta teisė pačioms apibrėžti šią sąvoką. Vis dėlto S. Ahmed, Prancūzijos ir Nyderlandų vyriausybės ir Europos Komisija tvirtina, kad ši sąvoka tarptautinės apsaugos prašymų teikimo kontekste turi būti aiškinama atsižvelgiant į pabėgėliams taikomus bendruosius Sąjungos teisės tikslus ir principus, todėl Direktyvos 2011/95 17 straipsnio 1 dalies b punkto nuostatos turi būti aiškinamos atsižvelgiant į Ženevos konvenciją, visų pirma į jos 1 straipsnio F skirsnio b punktą, ir į šios direktyvos 12 straipsnio 2 dalies b punktą, kuriame iš esmės atkartojamas šios paskutinės nuostatos turinys.
- 36 Šiuo klausimu pirmiausia reikia priminti, kad, atsižvelgiant į vienodo Sąjungos teisės taikymo ir lygybės principų reikalavimus, kai šios teisės nuostatoje aiškiai nedaroma nuorodos į valstybių narių teisę norint nustatyti šios nuostatos prasmę ir apimtį, jos reikšmė visoje Sąjungoje paprastai turi būti aiškinama savarankiškai ir vienodai, atsižvelgiant, be kita ko, į šios nuostatos kontekstą ir nagrinėjamo teisės aktu siekiamą tikslą (šiuo klausimu žr. 2016 m. liepos 28 d. Sprendimo *JZ*, C-294/16 PPU, EU:C:2016:610, 35-37 punktus; 2017 m. liepos 26 d. Sprendimo *Ouhrami*, C-225/16, EU:C:2017:590, 38 punktą ir 2018 m. balandžio 12 d. Sprendimo *A ir S*, C-550/16, EU:C:2018:248, 41 punktą).
- 37 Iš Direktyvos 2011/95 12 konstatuojamosios dalies aišku, kad vienas iš pagrindinių šios direktyvos tikslų – užtikrinti, kad valstybės narės taikytų bendrus asmenų, kuriems tikrai reikia tarptautinės apsaugos, identifikavimo kriterijus. Be to, iš SESV 78 straipsnio 1 dalies išplaukia, kad Sąjungos kuriama bendra prieglobsčio, papildomos apsaugos ir laikinos apsaugos politika trečiosios šalies piliečiams, kuriems reikia tarptautinės apsaugos, siekiant siūlyti atitinkamą statusą ir užtikrinti, kad nebūtų pažeistas negražinimo principas, turi atitikti Ženevos konvenciją.

- 38 Šiomis aplinkybėmis pažymėtina, kad, kaip ir Direktyva 2004/83, Direktyva 2011/95, kiek tai susiję su „tarptautinės apsaugos“ sąvoka, reglamentuoja dvi skirtingas apsaugos sistemas, t. y. pirma, pabėgėlio statusą ir, antra, papildomą apsaugą (žr., kiek tai susiję su Direktyva 2004/83, 2014 m. gegužės 8 d. Sprendimo *N.*, C-604/12, EU:C:2014:302, 26 punktą).
- 39 Kaip matyti iš Direktyvos 2011/95 6 ir 33 konstatuojamųjų dalių, papildomos apsaugos tikslas – papildyti Ženevos konvencijoje numatytą pabėgėlių apsaugą (2016 m. kovo 1 d. Sprendimo *Alo ir Osso*, C-443/14 ir C-444/14, EU:C:2016:127, 31 punktas).
- 40 Iš Direktyvos 2011/95 4, 23 ir 24 konstatuojamųjų dalių matyti, kad Ženevos konvencija yra tarptautinio teisinio pabėgėlių apsaugos režimo kertinis akmuo ir kad šios direktyvos nuostatos dėl pabėgėlių statuso suteikimo pagrindų ir dėl jo turinio buvo priimtose siekiant padėti valstybių narių kompetentingoms institucijoms taikyti šią konvenciją remiantis bendromis sąvokomis ir kriterijais (2016 m. kovo 1 d. Sprendimo *Alo ir Osso*, C-443/14 ir C-444/14, EU:C:2016:127, 28 punktas ir nurodyta jurisprudencija).
- 41 Teisingumo Teismas pakartotinai nusprendė, kad todėl šios direktyvos, kaip ir Direktyvos 2004/83, nuostatos turi būti aiškinamos atsižvelgiant į jos bendrą struktūrą ir tikslą, laikantis Ženevos konvencijos ir kitų reikšmingų sutarčių, nurodytų SESV 78 straipsnio 1 dalyje (2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *B ir D*, C-57/09 ir C-101/09, EU:C:2010:661, 78 punktas, 2016 m. kovo 1 d. Sprendimo *Alo ir Osso*, C-443/14 ir C-444/14, EU:C:2016:127, 29 punktas ir 2017 m. sausio 31 d. Sprendimo *Lounani*, C-573/14, EU:C:2017:71, 42 punktas).
- 42 Nors šie argumentai, kiek jie susiję su Ženevos konvencija, reikšmingi tik kalbant apie pabėgėlio statuso suteikimo pagrindus ir šio statuso pobūdį, nes šioje konvencijoje numatyta sistema taikytina tik pabėgėliams, o ne papildomos apsaugos statuso gavėjams, vis dėlto iš Direktyvos 2011/95 8, 9 ir 39 konstatuojamųjų dalių matyti, kad šia apsauga Sąjungos teisės aktų leidėjas tarptautinės apsaugos gavėjams siekė nustatyti vienodą statusą (2016 m. kovo 1 d. Sprendimo *Alo ir Osso*, C-443/14 ir C-444/14, EU:C:2016:127, 31 ir 32 punktai).
- 43 Kiek tai susiję su papildomos apsaugos statuso nesuteikimo pagrindais, pažymėtina, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas vadovavosi taisyklėmis, kurios taikomos pabėgėliams, siekdamas jas išplėsti kiek įmanoma labiau, kad jos apimtų asmenis, kuriems suteiktas papildomos apsaugos statusas.
- 44 Iš tiesų Direktyvos 2011/95 17 straipsnio, susijusio su papildomos apsaugos nesuteikimu, 1 dalies a–c punktų turinys ir struktūra yra panašūs į šios direktyvos 12 straipsnio, susijusio su pabėgėlio statuso nesuteikimu, 2 dalies a–c punktų turiniu ir struktūra, kurie iš esmės sutampa su Ženevos konvencijos 1 straipsnio F skirsnio a–c punktų turiniu.
- 45 Be to, tiek iš Direktyvos 2011/95, tiek iš Direktyvos 2004/83 *travaux préparatoires* (žr. 2001 m. spalio 30 d. Komisijos pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos [COM(2001) 510 *final*] [(OL C 51 E, 2002, p. 325)] santraukos 4.5 ir 7 punktus ir 2009 m. spalio 21 d. Komisijos pasiūlymą [COM(2009) 551 *final*]) matyti, kad Direktyvos 2011/95 17 straipsnio 1 dalies a–c punktai buvo priimti remiantis Sąjungos teisės aktų leidėjo valia nustatyti papildomą apsaugą galinčio gauti asmens statuso nesuteikimo pagrindus, panašius į pabėgėliams taikomus pagrindus.
- 46 Vis dėlto, nors šie nesuteikimo pagrindai grindžiami sąvoka „sunkus nusikaltimas“, Direktyvos 2011/95 17 straipsnio 1 dalies b punkte nustatyto nesuteikimo pagrindo apimtis yra platesnė negu pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindo, nustatyto Ženevos konvencijos 1 straipsnio F skirsnio b punkte ir Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 2 dalies b punkte, apimtis.

- 47 Iš tiesų, nors šioje pastarojoje nuostatoje numatytas pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindas yra susijęs su suinteresuotojo asmens ne prieglobsčio šalyje prieš priimant jį kaip pabėgėlį įvykdytu sunkiu nepolitiniu nusikaltimu, Direktyvos 2011/95 17 straipsnio 1 dalies b punkte nustatytas papildomos apsaugos nesuteikimo pagrindas yra bendresnis ir susijęs su sunkiu nusikaltimu, taigi, nėra apribotas nei geografiškai, nei laiko atžvilgiu, nei nagrinėjamo nusikaltimo pobūdžiu.
- 48 Primintina, kad 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendime *B ir D* (C-57/09 ir C-101/09, EU:C:2010:661, 87 punktą) Teisingumo Teismas nusprendė, kad iš Direktyvos 2004/83 12 straipsnio 2 dalies b ir c punktų ir Direktyvos 2011/95 12 straipsnio 2 dalies b ir c punktų formuluočių matyti, kad atitinkamos valstybės narės kompetentinga institucija gali šią nuostatą taikyti tik kai kiekvienu atskiru atveju įvertina jai žinomas konkrečias faktines aplinkybes, kad nustatytų, ar yra pagrįstų priežasčių manyti, jog atitinkamo asmens, kuris atitinka kitus pabėgėlio statuso suteikimo kriterijus, veiksmai patenka į vieną iš dviejų minėtoje nuostatoje nurodytų atvejų.
- 49 Iš to matyti, kad prieš priimant bet kurią sprendimą nesuteikti asmeniui pabėgėlio statuso reikia visapusiškai ištirti jo individualaus atvejo faktines aplinkybes ir šis sprendimas negali būti priimtas automatiškai (šiuo klausimu žr. 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *B ir D*, C-57/09 ir C-101/09, EU:C:2010:661, 91 ir 93 punktus).
- 50 Toks reikalavimas turėtų būti taikomas ir sprendimams nesuteikti papildomos apsaugos.
- 51 Iš tiesų, kaip ir pabėgėlio statuso nesuteikimo pagrindų, papildomos apsaugos nesuteikimo pagrindų paskirtis yra netaikyti jos statuso asmenims, kurie laikomi nevertais su juo susijusios apsaugos, ir išsaugoti bendros Europos prieglobsčio sistemos, apimančios tiek pabėgėlių pripažinimo ir pabėgėlio statuso pobūdžio taisyklių suderinimą, tiek priemones dėl papildomų apsaugos formų, siūlančių atitinkamą statusą asmeniui, kuriam tokios apsaugos reikia, patikimumą (šiuo klausimu, kiek tai susiję su Direktyva 2004/83 ir pabėgėlio statusu, žr. 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *B ir D*, C-57/09 ir C-101/09, EU:C:2010:661, 104 ir 115 punktus).
- 52 Pažymėtina, kad Direktyvos 2011/95 17 straipsnio 1 dalies b punktas leidžia asmeniui nesuteikti papildomos apsaugos statuso tik tuo atveju, jei esama „rimtų [pagrįstų] priežasčių“ manyti, kad jis padarė sunkų nusikaltimą. Šioje nuostatoje nustatomas nesuteikimo pagrindas, kuris sudaro Direktyvos 2011/95 18 straipsnyje nustatytos bendrosios taisyklės išimtį, todėl jis turi būti aiškinamas griežtai.
- 53 Vis dėlto, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, pagal Įstatymą dėl teisės į prieglobstį sunkiu nusikaltimu automatiškai laikomas bet koks pažeidimas, už kurį pagal Vengrijos teisę gali būti baudžiama skiriant penkerių ar daugiau metų laisvės atėmimo bausmę.
- 54 Komisija visiškai teisingai pažymi, kad šis kvalifikavimas gali apimti įvairius skirtingo pavojingumo veiksmus. Taigi, Komisijos manymu, būtina, kad kompetentinga nacionalinė institucija arba teismas, priimdama (-as) sprendimą dėl papildomos apsaugos prašymo, galėtų, remdamasi (-is) kitais kriterijais nei skirtina bausmė, išnagrinėti, ar prašytojo, kuris, beje, atitinka papildomą apsaugą galinčio gauti asmens statuso suteikimo, padarytas pažeidimas yra toks sunkus, kad dėl jo turi būti atmetas tarptautinės apsaugos prašymas.
- 55 Šiuo klausimu pažymėtina, kad nors pagal atitinkamos valstybės narės baudžiamąją teisę skirtinos bausmės kriterijus yra ypač svarbus siekiant įvertinti nusikaltimo, pateisinančio papildomos apsaugos statuso nesuteikimą pagal Direktyvos 2011/95 17 straipsnio 1 dalies b punktą, sunkumą, atitinkamos valstybės narės kompetentinga institucija šioje nuostatoje įtvirtintą nesuteikimo pagrindą gali taikyti tik kai ji kiekvienu atskiru atveju įvertina jai žinomas konkrečias faktines aplinkybes, kad nustatytų, ar yra pagrįstų priežasčių manyti, jog atitinkamo asmens, kuris tenkina kitus pabėgėlio statuso suteikimo kriterijus, veiksmai atitinka šį nesuteikimo pagrindą (pagal analogiją žr. 2010 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *B ir D*, C-57/09 ir C-101/09, EU:C:2010:661, 87 punktą ir 2017 m. sausio 31 d. Sprendimo *Lounani*, C-573/14, EU:C:2017:71, 72 punktą).

- 56 Šį aiškinimą pagrindžia 2016 m. sausio mėn. Europos prieglobsčio paramos biuro (EASO) ataskaita „Netaikymas. Kvalifikavimo direktyvos (2011/95/ES) 12 ir 17 straipsniai“, kurios 3.2.2 punkte, susijusiame su Direktyvos 2011/95 17 straipsnio 1 dalies b punktu, rekomenduojama, kad nusikaltimo sunkumas, dėl kurio asmeniui gali būti atsisakyta suteikti papildomą apsaugą, būtų vertinamas remiantis įvairiais kriterijais, kaip antai, pirmiausia, nagrinėjamos veikos pobūdžiu, padaryta žala, procedūros, kuria pradamas persekiojimas, forma, skirtinos baudmės pobūdžiu, ir atsižvelgiant į klausimą, ar daugumos jurisdikcijų nagrinėjama veika taip pat laikoma sunkiu nusikaltimu. Šiuo klausimu EASO remiasi tam tikrais valstybių narių aukščiausiųjų teismų priimtais sprendimais.
- 57 Panašios rekomendacijos taip pat pateikiamos Procedūrų ir kriterijų, taikomų nustatant pabėgėlio statusą pagal 1951 m. konvenciją ir 1967 m. Protokolą dėl pabėgėlio statuso, vadove (Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių komisaro biuras (UNHCR), 1992, 155–157 punktai).
- 58 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2011/95 17 straipsnio 1 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad jis draudžia valstybės narės teisės aktus, pagal kuriuos papildomos apsaugos prašytojas laikomas padariusiu „sunkų nusikaltimą“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, dėl kurio jam gali būti nesuteikiama ši apsauga, remiantis vien už atitinkamą nusikaltimą pagal šios valstybės narės teisę skirtinos baudmės kriterijumi. Kompetentinga valstybės valdžios institucija ar nacionalinis teismas, nagrinėdama (-as) papildomos apsaugos prašymą ir (išnagrinėjusi (-ęs) visas konkrečius atvejo aplinkybes, turi įvertinti pažeidimo sunkumą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 59 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/95/ES dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo prie tarptautinės apsaugos gavėjų, vienodo statuso pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims ir suteikiamos apsaugos pobūdžio reikalavimų 17 straipsnio 1 dalies b punktas turi būti aiškinamas taip, kad jis draudžia valstybės narės teisės aktus, pagal kuriuos papildomos apsaugos prašytojas laikomas padariusiu „sunkų nusikaltimą“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, dėl kurio jam gali būti nesuteikiama ši apsauga, remiantis vien už atitinkamą nusikaltimą pagal šios valstybės narės teisę skirtinos baudmės kriterijumi. Kompetentinga valstybės valdžios institucija ar nacionalinis teismas, nagrinėdama (-as) papildomos apsaugos prašymą ir (išnagrinėjusi (-ęs) visas konkrečius atvejo aplinkybes, turi įvertinti pažeidimo sunkumą.

Parašai.